

Sygn. akt II Ca 1366/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Krzysztof Dziejdzic (spr.)

Sędziowie SSO Ryszard Marchwicki

SSO Marcin Miczke

Protokolantst. sekr. sąd. Monika Kwitowska

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2014 r., w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa P. B.

przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., H. K., L. Z.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 2 października 2013 r.

sygn. akt I C 491/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. i H. K. kwotę 600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstw procesowego

w postępowaniu apelacyjnym.

/-/ R. Marchwicki /-/ K. Dziejdzic /-/ M. Miczke

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 maja 2013 r. powód P. B. wniósł o zasądzenie od pozwanych H. K., L. Z. oraz (...). z o. o. z siedzibą w P., solidarnie na swoją rzecz kwoty 10.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zwrot kosztów procesu. Uzasadniając swoje stanowisko powód wskazał, że prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 20 maja 2003 r. w sprawie (...) został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i że powyższy wyrok utrzymywał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 14 sierpnia 2002 r. sygn. akt (...). Powód podniósł, że kluczowym dowodem w sprawie była opinia wydana przez biegłego L. Z., który w całości zaakceptował i powtórzył wnioski sformułowane we wcześniejszej opinii H. K.. Powód zaznaczył, że obaj biegli na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2002 r. podtrzymali swe opinie pisemne i podniósł, że zebrany w sprawie

karnej materiał dowodowy w sposób oczywisty przeczył wnioskowi obu opinii, wskazując, że błąd biegłych spowodował skazanie go wyrokiem karnym oraz powstanie po jego stronie szkody w kwocie 10.979,07 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwany L. Z. wniósł o oddalenie powództwa w całości, wskazując, że przedmiotową opinię sporządził zgodnie z postanowieniem Prokuratury Rejonowej w N.z dnia 5 stycznia 2002 r., nadto powołał się na stanowisko Sądu Okręgowego w P. wyrażone w uzasadnieniu do w/w wyroku. Pozwany(...)Sp. z o.o. z siedzibą w P. oraz pozwany H. K. w odpowiedzi na pozew z dnia 9 lipca 2013 r. wnieśli o oddalenie powództwa w całości wobec obu pozwanych, zasądzenie od powoda na rzecz każdego z pozwanych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwani podnieśli brak legitymacji biernej po swojej stronie, gdyż nie pozostawali w żadnym stosunku obligacyjnym z powodem, jak również ich działania nie mogą być zakwalifikowane jako czyn niedozwolony z art. 415 k.c. lub 416 k.c.

Wyrokiem z dnia 2 października 2013r. Sąd Rejonowy Poznań Stare - Miasto w Poznaniu powództwo oddalił i zasądził od powoda na rzecz pozwanych (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. oraz H. K. kwotę 1.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe orzeczenie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Spółka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., na zlecenie (...) S.A (...) w P. sporządziła opinię na okoliczność prawdopodobieństwa zaistnienia kolizji drogowej na drodze z B. do P. w dniu 29 marca 2000 r. z udziałem samochodu S. (...) nr rej. (...) kierowanego przez J. S. i samochodu H. (...) nr rej. (...) kierowanego przez powoda P. B. w okolicznościach podanych przez w/w kierujących oraz uszkodzenia tych pojazdów w zakresie przedstawionym w aktach szkody nr (...) (...) S.A. w P. oraz nr (...) S.A. w N.. We wnioskach opinii wskazano m.in., że ukształtowanie i usytuowanie odkształceń obydwóch pojazdów nie przystaje do siebie w żadnej mierze, a uszkodzenia obydwu pojazdów rozpatrywane w całości jako efekt jednego zdarzenia nie powstały w okolicznościach podanych przez ich kierowców. Przedmiotowa ekspertyza została podpisana przez Prezesa Zarządu pozwanej spółki – W. D.i rzeczoznawcę tj. pozwanego H. K..

Pozwany L. Z. na podstawie postanowienia Prokuratury Rejonowej w N.z dnia 5 stycznia 2002 r. w sprawie (...)po zapoznaniu się z aktami (...)oraz aktami szkodowymi (...) S.A. sporządził opinię na okoliczność czy uszkodzenia samochodu marki H. (...) o nr rej (...) (tj. samochodu powoda) powstały w okolicznościach podanych przez uczestników zdarzenia czy też uszkodzenia te powstały w innym miejscu i okolicznościach. We wnioskach końcowych pozwany L. Z. stwierdził, że uszkodzenia przedmiotowego samochodu nie powstały w okolicznościach podanych przez uczestników zdarzenia, zaznaczając, że niewykluczona jest możliwość zaistnienia kolizji tych dwóch samochodów w podanych okolicznościach (choć i tutaj istnieje wiele wątpliwości), ale wykluczona jest możliwość zaistnienia tej kolizji w wyniku której powstać miałyby wszystkie uszkodzenia przedstawione w dokumentacji fotograficznej samochodu H. (...) i opisane w protokole oględzin pojazdu.

W tych okolicznościach powód P. B. został oskarżony o to, że w dniu 29 marca 2000 r. w N. w woj. w.działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (...) w N. w ten sposób, że chcąc uzyskać odszkodowanie z tytułu uszkodzenia samochodu marki H. (...) o nr rej. (...) w wysokości 10.979,07 zł wprowadził w błąd pracowników pokrzywdzonej jednostki co do rodzaju i charakteru uszkodzeń przy jego pojeździe i okoliczności ich powstania. W sprawie karnej, na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2002 r. przed Sądem Rejonowym w G.w sprawie (...)pozwany H. K. zeznał, że podtrzymuje w całości sporządzoną przez zespół rzeczoznawców opinię, którą on podpisał i opracował na zlecenie (...)w P.. Na tej samej rozprawie pozwany L. Z. zeznał, że podtrzymuje w całości opinię z dnia 25 stycznia 2002 r. i czyni ją integralną częścią swoich zeznań.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w G.z dnia 14 sierpnia 2002 r. w sprawie (...)powód P. B. został uznany za winnego opisanego wyżej czynu stanowiącego występki z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i wymierzono mu karę. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd wskazał, że stan faktyczny w sprawie został ustalony m.in. w oparciu o opinie biegłych, w tym biegłego L. Z.. Wyrokiem z dnia 20 maja 2003r. w sprawie (...)Sąd Okręgowy w P.po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego (powoda) utrzymał powyższy wyrok w mocy. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy w P. wskazał, że Sąd I instancji należycie rozważył zebrany materiał dowodowy, na jego podstawie

poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i bezbłędnie wykazał winę oskarżonego w zakresie przypisanego mu przestępstwa. Nadto wskazał, że opinie biegłych są jasne, pełne i wzajemnie ze sobą jak też wewnątrznie niesprzeczne.

W dniu 24 października 2003 r. powód P. B. złożył wniosek o wznowienie postępowania karnego w sprawie (...)Sądu Rejonowego w G.i (...)Sądu Okręgowego w P.. Nadto domagał się wniesienia kasacji. Pismem z dnia 17 grudnia 2003 r. Ministerstwo Sprawiedliwości – Departament Sądów Powszechnych – Wydział Kasacji, zwracając akta (...), zawiadomiło Sąd Apelacyjny w P., że podanie o wniesienie kasacji zostało załatwione odmownie.

Postanowieniem z dnia 18 lutego 2004 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił wniosek o wznowienie postępowania. W dniu 29 stycznia 2009 r. powód złożył kolejny wniosek o wznowienie postępowania karnego w sprawie (...)Sądu Rejonowego w G.i (...)Sądu Okręgowego w P.. Postanowieniem z dnia 24 lutego 2009 r. Sąd Apelacyjny w P.w/w wniosek również oddalił.

Powyższy stan faktyczny ustalony został na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy, a także w aktach sprawy SR w G.(...). Sąd oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej oraz wniosek o przesłuchanie stron uznając, że przeprowadzenie tych dowodów jest zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd I instancji przedstawił następujące rozważania:

Powód został skazany prawomocnym wyrokiem karnym za usiłowanie oszustwa na szkodę (...) S.A., gdyż chcąc uzyskać odszkodowanie z tytułu uszkodzenia swojego samochodu w wysokości 10.979,07 zł wprowadził w błąd pracowników tego ubezpieczyciela co do rodzaju i charakteru uszkodzeń w pojeździe i okoliczności ich powstania. W niniejszej sprawie powód domagał się od pozwanych zasądzenia odszkodowania w kwocie 10.000 zł za to, że na zlecenie (...) S.A. i Prokuratora sporządzili opinie, których wnioski stały się podstawą jego skazania. Powód wywodził, że opinie te były wadliwe i doprowadziły do powstania po jego stronie szkody w wysokości 10.970,07 zł, bowiem nie otrzymał odszkodowania w tej kwocie za uszkodzenie pojazdu. Wskazywał, że pozwani dopuścili się przez to czynu niedozwolonego i wnosil o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego oraz rekonstrukcji wypadków drogowych „na okoliczność wpływu wcześniejszych uszkodzeń pojazdu powoda oraz wadliwości opinii wydanej przez pozwanego L. Z. w sprawie (...)przeciwko P. B. z dnia 25 stycznia 2002 oraz opinii H. K. (reprezentującego (...) Sp. z o.o.) nr (...)z dnia 16 sierpnia 2000r., na której oparł się pozwany wydając opinię”. Jednocześnie powód wywodził, że jego żądanie nie narusza art. 11 k.p.c. – przyznał, że nie ma możliwości kwestionowania faktu popełnienia przestępstwa, może natomiast kwestionować prawidłowość przeprowadzenia dowodu.

Zgodnie z art. 11 k.p.c. ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Jednakże osoba, która nie była oskarżona, może powoływać się w postępowaniu cywilnym na wszelkie okoliczności wyłączające lub ograniczające jej odpowiedzialność cywilną.

Przepis ten określa prejudycjalność, czyli moc wiążącą prawomocnych wyroków karnych skazujących, stanowiącą odstępstwo od zasady bezpośredniości, swobodnej oceny dowodów i niezawisłości sędziego. Sąd cywilny związany jest tylko ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa - a więc okolicznościami składającymi się na jego stan faktyczny, czyli osobą sprawcy, przedmiotem przestępstwa oraz czynem przypisanym oskarżonemu - które znajdują się w sentencji wyroku. Oznacza to, że sąd - rozpoznając sprawę cywilną - musi przyjąć, że skazany popełnił przestępstwo przypisane mu wyrokiem karnym (wyrok SN z dnia 14 kwietnia 1977 r., IV PR 63/77, LEX nr 7928). W postępowaniu cywilnym strona nie może więc bronić się zarzutem, że nie popełniła przestępstwa, za które wcześniej została skazana prawomocnym wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym, ani też że przestępstwem tym nie wyrządziła szkody. Związanie dotyczy ustalonych w sentencji wyroku znamion przestępstwa, a także okoliczności jego popełnienia, dotyczących czasu, miejsca, poczytalności sprawcy itp. Wszelkie inne ustalenia prawomocnego, skazującego wyroku karnego, wykraczające poza elementy stanu faktycznego przestępstwa, nie mają mocy wiążącej dla sądu cywilnego, nawet jeśli są zawarte w sentencji wyroku. Nie są wiążące okoliczności powołane w uzasadnieniu

wyroku. Istota związania sądu cywilnego prawomocnym wyrokiem karnym skazującym polega na niedopuszczalności dokonywania przez sąd odmiennych ustaleń niż poczynione w wyroku karnym.

W niniejszej sprawie Sąd musiał zatem przyjąć, że powód popełnił przestępstwo usiłowania oszustwa przypisane mu wyrokiem karnym. Z jednej strony powód faktu popełnienia przestępstwa nie kwestionował, ale z drugiej strony swoje roszczenie odszkodowawcze opierał na zarzucie, że wyrok oparto na opiniach pozwanych, które były wadliwe spowodowały jego skazanie oraz powstanie szkody. Innymi słowy powód de facto twierdził, że na skutek działania pozwanych niesłusznie został skazany, że wyrok został oparty na błędnych opiniach. Zmierzał więc do ustalenia, że jego skazanie było niesłuszne. Co więcej powód domagając się zasądzenia odszkodowania w kwocie odpowiadającej wysokości kosztów naprawy swojego samochodu podważał wynikające z wyroku karnego ustalenie, że usiłował doprowadzić ubezpieczyciela do wypłaty odszkodowania w tej właśnie kwocie. Zachodzi więc sprzeczność: skoro powodowi przypisano usiłowanie wyłudzenia odszkodowania, które się nie należało, to nie może w niniejszym procesie dowodzić, że takie odszkodowanie powinien otrzymać, że jest to kwota należna, której nie uzyskał na skutek działania pozwanych. Innymi słowy powód nie może dowodzić, że przestępstwem tym nie usiłował wyrządzić szkody. W niniejszej sprawie niedopuszczalne było zatem badanie przez biegłego „wadliwości” opinii pozwanych, a tym samym ustalenie, jak chciał tego powód, że uszkodzenia w jego pojeździe powstały w okolicznościach podanych przez powoda i drugiego uczestnika kolizji.

Z powyższych względów Sąd uznał, że merytoryczne rozpoznanie niniejszej sprawy w świetle art. 11 k.p.c. jest niedopuszczalne.

Poza tym za zasadny Sąd uznał podniesiony przez pozwanych H. K. i spółkę (...)zarzut przedawnienia. Zgodnie z art. 442⁽¹⁾ k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Powód dwukrotnie domagał się wznowienia postępowania karnego. Wnioski o wznowienie zostały jednak oddalone, ostatni postanowieniem z dnia 24 lutego 2009r., doręczonym powodowi w dniu 16 marca 2009r. W tej dacie powód najpóźniej dowiedział o szkodzie (tj. o tym, że w związku z uszkodzeniem samochodu nie dostanie odszkodowania) oraz o osobie obowiązanej do jej naprawienia (tj. że są to pozwani bowiem wyrok skazujący oparto na ich opiniach). Powództwo zostało wniesione w maju 2013r., a więc po upływie terminu przedawnienia.

W tym stanie rzeczy powództwo oddalono.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

W apelacji wniesionej w imieniu powoda zaskarżono powyższy wyrok w całości zarzucając:

- naruszenie art. 11 k.p.c. poprzez jego zastosowanie w przypadku gdy nie miał on zastosowania, prowadzące w konsekwencji do uznania, że merytoryczne rozpoznanie sprawy jest niedopuszczalne
- naruszenie art.227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzanie dowodu z opinii biegłego dotyczącego ustalenia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy
- naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w przypadku gdy winien on zostać zastosowany

W apelacji wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie od pozwanych solidarnie kosztów postępowania odwoławczego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona.

Sąd Rejonowy na podstawie przeprowadzonych dowodów dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i ustalenia te Sąd Okręgowy przyjął jako własne. W szczególności z niekwestionowanego w apelacji ustalenia dokonanego przez Sąd Rejonowy wynika, że powód został prawomocnym wyrokiem karnym uznany winnym tego, iż chcąc uzyskać odszkodowanie z tytułu uszkodzenia swojego samochodu w wysokości 10.979,07 zł, wprowadził w błąd pracowników ubezpieczyciela co do rodzaju i charakteru uszkodzeń w pojeździe i okoliczności ich powstania.

Trafnie Sąd Rejonowy przyjął, iż zgodnie z art. 11 k.p.c. ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przez powoda przestępstwa wiążą sąd w niniejszym postępowaniu i w związku z tym sąd w rozpoznawanej sprawie nie mógł dokonywać własnych ustaleń co do tego czy uszkodzenia w pojeździe powoda powstały w okolicznościach wskazanych przez powoda ubezpieczycielowi, czy też w innych okolicznościach, jak to w oparciu o opinie pozwanych ustalił sąd karny.

Stosunek sądu cywilnego do ustaleń wydanego w postępowaniu karnym wyroku skazującego, co do popełnienia przestępstwa, określony jest za pomocą zwrotu "związanie". Istota związania polega na wyłączeniu dopuszczalności dokonywania w postępowaniu cywilnym tych samych ustaleń, co do których zachodzi związanie. Przepis ten jest skierowany do sądu i do stron postępowania cywilnego. Ustalenia co do popełnienia przestępstwa wyłączają możliwość dowodzenia okoliczności sprzecznych z tymi, które ustalił sąd karny. Okoliczności te nie mogą być zatem przedmiotem postępowania dowodowego. Związanie ze swej istoty wyłącza możliwość sprawdzania ustaleń zawartych w sentencji wyroku skazującego. Wyeliminowane jest stosowanie art. 233 § 1 k.p.c., regulującego zasadę swobodnej oceny dowodów. Ustalenia, którymi jest związany sąd cywilny, należy zakwalifikować jako elementy mające znaczenie z punktu widzenia subsumcji cywilnoprawnej, jako elementy ustalonego stanu faktycznego. (Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. pod red. Kazimierza Piaseckiego, 2010r., C.H.Beck, Wydanie: 5)

Sąd cywilny związany treścią wyroku karnego skazującego i poczynionymi w nim ustaleniami nie może przeto czynić odmiennych ustaleń, co w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, oznaczało, iż Sąd został pozbawiony możliwości dokonania własnych ustaleń co do okoliczności powstania uszkodzeń w samochodzie powoda. Gdyby bowiem w oparciu o wnioskowaną przez powoda opinię biegłego podważającą opinie pozwanych wydane w procesie karnym, Sąd ustalił, że uszkodzenie pojazdu powoda nastąpiło w takich okolicznościach jakie powód wskazał ubezpieczycielowi, oznaczałoby to, iż nie doszło do popełnienia przestępstwa, za które powód został prawomocnie skazany. Prawidłowe zastosowanie art. 11 k.p.c. oznaczało zatem konieczność oddalenia wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności sprzeczne z tymi, które ustalił sąd karny. Tym samym nie można uznać, iż oddalając ten wniosek dowodowy Sąd Rejonowy naruszył przepisy art.227 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c., co zarzucono w apelacji.

Na marginesie tylko, albowiem nie było to przedmiotem zarzutu apelacyjnego Sąd Okręgowy stwierdza, iż w całości podziela stanowisko Sądu I Instancji co do przedawnienia roszczenia powoda w stosunku do pozwanych H. K. i spółki (...).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądzając od powoda, którego apelacja została oddalona na rzecz pozwanych H. K. i spółki (...) zwrot kosztów zastępstwa procesowego, których wysokość została ustalona na podstawie § 6 pkt 4 w związku z § 13 ust.1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013.490 j.t.), przy czym z uwagi na współuczestnictwo materialne po stronie tych pozwanych zwrot kosztów przysługiwał w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 r., sygn. akt III CZP 130/06, OSNC 2008/1/1)

/-/ R. Marchwicki /-/ K. Dziedzic /-/ M.Miczke